

Fora els venedors de mentides

written by Josep M. Boixareu Vilaplana | 26 d'abril de 2020

Amics, amigues, aquests darrers dos dies m'estic passant algunes estones mirant com plou; així de senzill. Encara és clar i, des de l'ordinador veig el degoteig de l'aigua de les teules que cau sobre la vorera; no arriba a fer bombolla però esquitxa. A continuació el verd intens, l'herba és alta; aquests dies no la seguem, queda més natural, fins i tot salvatge. Salvatge com els nostres temps. No tenim cap dret ni raó per parlar dels indis salvatges, dels homes de la selva i, molt menys, amb un cert aire de superioritat, com si nosaltres fóssim els civilitzats. Ara ho veiem, el clima canvia, el virus fa retirar-nos dins de les cases, no sortim; només surten els més valents, els més necessaris. Però nosaltres, els qui hem anat a escola i potser a la universitat estem aixoplugats, i no per la pluja, sinó per un bitxo inanimat, invisible que ens fa por. No som res o, una mica més de no res. Sí, tenim vida i una suposada intel·ligència, la que ens creiem nosaltres mateixos. Sí, allò de Darwin..., som fruits de la selecció. De quina selecció? De la selecció natural? Pot ser que sí. Però, quin mèrit hi tenim? Quin mèrit hi tenen Trump, Putin, Bolsonaro o aquell xinès del que mai sé escriure el nom?

Què està passant realment? Què ha passat perquè hàgim arribat a aquest nivell de por que ens ha portat al confinament? Ara bé, què ens està salvant, a alguns i, què ens salvarà? Jo no ho sé, però em venen al cap algunes coses que, potser, compartireu amb mi. Solidaritat? Fraternitat? Austeritat? Bondat? Humilitat? Esforç? Coratge? Fe? Esperança? En què? En qui? En nosaltres mateixos? Potser sí. Confiança en nosaltres mateixos vol dir seguir endavant. Com? Tampoc ho sé, però estic segur que d'una altra manera de com ho hem fet fins ara. Reflexionant i actuant en conseqüència. Estarem d'acord en el com? No ho sé; suposo que no, però cal que estem d'acord en

l'objectiu: un món millor!

Segueixen caient gotes, però no arriba la tempesta anunciada. La calma i Vivaldi ajuden a la reflexió, al repàs, a albirar quelcom que no sé ben bé què és.

(pausa forçada amb Schumann)

Torno a engegar amb Bach. Ara no sé si plou o no. Bach ho emplena tot, especialment a la nit. Segons sembla, és la 40ª nit de confinament. Això sí que és una quarantena de veritat. Alguns grans pensadors, com Chomsky diuen que els científics ja sabien que vindrien més pandèmies i no s'hi ha fet res. Si ho diu una persona com Chomsky deu ser veritat. Jo no ho sé, però ho considero possible, vist com es comporten els poderosos del nostre temps i molts del passat. El què m'interessa, però, és com es comportaran aquests que tindran el poder en el futur. A jutjar pel que veiem en aquests moments, no permet ser gaire optimista.

Ara tothom apostaria per dedicar tots els recursos a la sanitat. Sí, la sanitat, com s'ha demostrat, és molt deficitària en recursos. Quan les retallades, els experts ja ho deien i tenien raó. Creiem tenir un dels millors sistemes sanitaris d'Europa i la cosa funcionava, però, com sempre, a curt termini. Tenim grans investigadors i centres de recerca, però, a més de resultar insuficients, la cooperació internacional era insuficient. Ara sembla que s'han posat bastant d'acord per coordinar-se amb l'objectiu comú de trobar una vacuna eficaç contra el Covid-19. Tant de bo funcioni i els personalismes deixin pas a una col·laboració sincera. Per afició he llegit bastants llibres, articles i publicacions diverses sobre com s'han produït alguns dels grans assoliments en el camp de la ciència i, en la majoria de casos, la cursa, la competència entre grups mundials de recerca ha estat ferotge, arribant a situacions vergonyoses. No posaré exemples perquè qui en vulgui saber té a la seva disposició quantitat de literatura en aquest camp tan atractiu del progrés

científic. Però no tots els científics són prou generosos per compartir els seus descobriments i avenços amb col·legues de països poc amics o, fins i tot, amics. Si es va acabar allò de l'inventor solitari, cal que s'acabi la lluita entre equips de recerca de diversos països i, de vegades del mateix. Sóc partidari de la llibertat de càtedra però no de les curses deshonestes quan es tracta d'objectius en pro de la humanitat.

D'altra banda, la recerca científica, de l'especialitat i nivell que sigui, no s'aconsegueix amb persones que vocacionalment hi van perquè els agrada. La ciència és cultura i sense una base cultural sòlida, el científic, sempre formant equip, no excel·lirà sense aquesta base cultural, humanística que requereix una preparació, en molts casos autodidàctica que s'ha de procurar o ha de tenir algú que li procuri. Lectura de llibres, articles, ponències, conferències i tenir el consell de persones de ciència i humanitats. Un metge, un investigador, sense consciència dels què fa i perquè ho fa serà una mitjania. Pot ser útil, però no serà capdavanter d'un projecte d'abast que transcendeixi a les persones de manera universal.

Però abans d'arribar ser un metge o un investigador competent ha de passar per la Facultat de Medicina i aquests centres han d'estar no tan sols abocats als coneixements, sinó que també han de portar implícits aquests valors formatius més transversals que donen les humanitats. Es parla d'interdisciplinarietat, però aquesta implica tan sols una complementarietat de coneixements. Les humanitats: la filosofia, sociologia, Història, literatura, domini de llengües, ètica i moltes més han d'acompanyar la formació del científic. Així comprendrà no solament les malalties, sinó també els malalts. Sense entendre el malalt la cura no serà integral. Sense entendre que tots formem part d'una societat local o universal no hi haurà projecte salvador o sanador.

I, anem a la base, perquè sense un projecte de formació integral, de baix a dalt, la formació serà coixa o trencada

per algun punt. En aquests moments, preocupa molt la pèrdua del tercer trimestre d'escolars i batxillers. Preocupen els coneixements que poden perdre. El que hauria de preocupar és la maduració d'aquests estudiants com a persones. Que el confinament no els trenqui aquest procés natural de creixement com a persones. Orientar-les, animar-les. Proposar-les qüestions que les facin madurar d'acord amb la seva edat i, sobretot, que aprenguin a reflexionar, ser crítics i estimar la societat que ells han de seguir construint de manera que puguin contribuir positivament al benestar i la justícia dels seus futurs conciutadans. Llavors seran vocacionalment els forjadors de la nova i millor societat que cal.

No em fico en qüestions econòmiques i polítiques que sens dubte caldrà abordar immediatament. Però que els polítics i poders fàctics no ens prenguin la torxa del futur. Ells han de ser els administradors del que els experts, els millors en cada matèria aconsellin. Política no ha de ser poder, sinó servei.

Cal formar ciutadans amb criteris propis, no ciutadans sotmesos als poders polítics i fàctics, que no miren pel bé comú. La futura societat ha de tenir el coratge de foragitar els venedors de falses il·lusions, els ha d'apartar del poder. Hem d'aconseguir que els grans prescriptors socials siguin gent honesta i competent. Fora Trumps, Bolsonaros, Johnsons i altres venedors de mentides per assolir ells el poder i impedir que els escandalosos pressupostos bèl·lics tirin endavant i aquests recursos siguin destinats a la formació dels futurs ciutadans en la línia del benestar i la justa distribució de la riquesa. Això és difícil d'aconseguir, ja ho sé. Però fins que el món no funcioni així, el canvi climàtic antropomòrfic i els virus del futur destruiran la vida a la terra. Gaia!